

**Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний педагогічний університет  
імені Г. С. Сковороди**

**Факультет іноземної філології**



*До 300-річчя з Дня народження  
Григорія Савича Сковороди*

## **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти  
факультету іноземної філології  
Харківського національного педагогічного  
університету імені Г. С. Сковороди**

**Випуск 4**

**Електронне видання**

**Харків – 2022**

УДК 81'243  
ББК 81.2  
А 43

**Редакційна колегія:**

**Подуфалова Т. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. практики англ. усного і писемного мовлення, координатор з наук. роботи ф-ту іноземної філології (**головний редактор**); **Невська Ю. В.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. фонетики і граматики (**заст. головного редактора, відп. секретар**); **Князь Г. О.**, канд. філол. наук, доцент, декан ф-ту іноземної філології; **Кононова Ж. О.**, канд. філол. наук, доцент, доц. каф. англ. філології; **Кошечкіна Т. М.**, канд. пед. наук, доцент, доц. каф. нім. і романської філології; **Левченко Я. Е.**, докт. пед. наук, професор, проф. каф. англ. філології; **Перевозчикова К. А.**, голова СНТ ф-ту іноземної філології.

**А 43 Актуальні проблеми іноземної філології і лінгводидактики** [Електронне видання]: Збірник наукових статей здобувачів вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. Вип. 4. 359 с.

У збірнику представлено наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету іноземної філології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, присвячені актуальним проблемам іноземної філології та методики навчання іноземних мов.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

УДК 81'243  
ББК 81.2

**Затверджено редакційно-видавничою радою**  
Харківського національного педагогічного  
університету імені Г. С. Сковороди  
(протокол № 11 від 16.11.2022 р.)

© Харківський національний педагогічний  
університет імені Г. С. Сковороди, 2022

<b>Петрушова Катерина.</b> Типи адаптування англомовних автентичних текстів для читання у 10 класі .....	226
<b>Пономаренко Денис.</b> Мовна характеристика персонажа .....	229
<b>Пономарьова Катерина.</b> Роль уваги в оволодінні учнями старшої школи вміннями читання .....	233
<b>Рождкова Катерина.</b> Особливості перекладу фінансово-економічних багатокomпонентних термінів .....	236
<b>Роман Тетяна.</b> Екфрасис як літературне явище .....	241
<b>Роменко Ірина.</b> Сленгові одиниці на позначення представників чоловічої статі .....	245
<b>Рудь Ганна.</b> Когнітивні механізми метафор зі значенням мовленнєвої діяльності в сучасній англійській мові .....	248
<b>Селіверстова Ірина.</b> Прийоми підвищення концентрації уваги учнів старшої школи під час аудіювання .....	251
<b>Siyi, Ying.</b> Semantic Composition of English Compound Words .....	254
<b>Сінько Олена.</b> Гендерні стереотипи в англійській фразеології .....	257
<b>Скирта Владислав.</b> Потракткування модальності в сучасній лінгвістиці .....	262
<b>Смелова Наталія.</b> Підходи до вивчення політичного дискурсу в сучасному мовознавстві .....	265
<b>Собченко Тетяна.</b> Семантичні особливості англомовних лексичних номінацій ювелірних прикрас (на матеріалі сучасних словників) .....	268
<b>Сорокіна Вікторія.</b> Концепт НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ в англомовному дискурсі .....	275
<b>Соснівська Анна.</b> Різні аспекти та роль шлюбу в романі Джейн Остін «Емма» .....	278
<b>Татарінова Марія.</b> Мотивація й функціонування поетонімів у циклі романів С. Коллінз «Голодні Ігри» .....	283
<b>Телевна Дар'я.</b> Конструювання ідентичності франта в англійському драматичному дискурсі XVII століття .....	286
<b>Тищенко Ірина.</b> Образність у туристичному рекламному дискурсі .....	290
<b>Ткачов Артем.</b> Функціонально-стилістичні особливості спортивного медіадискурсу (на матеріалах коментарів до автоперегонів «Формула 1») ...	294
<b>Ткачова Наталія.</b> Вираження комунікативної агресії в політичному дискурсі (на матеріалах виступів Дональда Трампа) .....	298
<b>Томашевська Олена.</b> Телескопія на сучасному етапі розвитку лінгвістики ...	302

Таким чином, мовна характеристика персонажа грає значну роль у створенні художнього образу, відображаючи особливості персонажа, його ціннісну парадигму та емоційний стан. Багатство та різноманітність лексичних одиниць, інтонація та манера говорити, побудова речень важливі при створенні мовної характеристики, яка підкреслює унікальність персонажа, відмінних рис та запам'ятовуваного образу у читачів. Мова персонажа дає інформацію про соціальний стан персонажа, його освітньо-культурний рівень, національно-етнічну приналежність, психо-емоційні характеристики, взаємини з іншими, розкриває його внутрішню суть та мотиви поведінки тощо.

### Література

1. Миколаївський обласний центр народної творчості [Електронний ресурс]. URL: <https://ocnt.com.ua/movna-harakterystyka-personazhu/> (дата звернення: 11.06.2022).
2. Науменко А. М. Філологічний аналіз тексту (основи лінгвопоетики): навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.]. Вінниця: Нова книга, 2005. 416 с.
3. Dini P., Guichet Y., Sowd A., Batman: Harley Quinn. DC Comics. 1999. 48 p.
4. Frey J. N., How to Write a Damn Good Novel: A Step-by-Step No Nonsense Guide to Dramatic Storytelling. Macmillan Publishers. 2010. 220 p.
5. Moore A., Bolland B. The Killing Joke. DC Comics. 1988. 72 p.
6. Morrison G., McKean D. Arkham Asylum: A Serious House on Serious Earth. DC Comics. 1989. 320 p.

## РОЛЬ УВАГИ В ОВОЛОДІННІ УЧНЯМИ СТАРШОЇ ШКОЛИ ВМІННЯМИ ЧИТАННЯ

Катерина ПОНОМАРЬОВА

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Чухно

*У статті розглядається питання ролі уваги учнів старшої школи у процесі оволодіння вміннями читання як виду мовленнєвої діяльності. Проаналізовано види уваги, їхні основні властивості, особливості розвитку уваги учнів старшої школи, що можуть позначитися на процесі навчання читання учнів цієї вікової категорії, а також фактори, що підвищують тривалість концентрації уваги старшокласників.*

**Ключові слова:** *види уваги, вміння читання, тривалість концентрації уваги, мовленнєва діяльність, учні старшої школи.*

*The article deals with the issue of the role of senior school students' attention in the process of acquiring skills in reading as communicative activity. The author outlines the kinds of attention, their main features, developmental characteristics of attention of senior school students which may affect the process of teaching reading to this age category, as well as factors which increase senior school students' attention span.*

**Keywords:** *attention span, communicative activity, kinds of attention, reading skills, senior school students.*

Навчання в старшій школі потребує від учнів високої концентрації уваги, або здатності зосереджуватися на змісті навчального матеріалу довгий проміжок часу, не відволікаючись на сторонні справи. Це потребує значних вольових зусиль, але є необхідною умовою успішної навчальної діяльності.

Під час виконання учнями рецептивних видів мовленнєвої діяльності на уроках англійської мови їхня увага відіграє ще більш вагомий роль, оскільки учням доводиться долати не лише змістові, але й лінгвістичні труднощі, що може вплинути на розуміння тексту та на бажання продовжувати читати або сприймати іншомовне повідомлення на слух.

Поняття уваги, її структура, властивості, особливості розвитку у людей різного віку, вплив на процес навчання широко досліджувалися психологами й педагогами [1-5]. Однак, місце уваги у процесі оволодіння учнями англійськими вміннями читання в старшій школі потребує, на наш погляд, більш детального розгляду. Отже, **метою** розвідки є визначити роль уваги у навчанні старшокласників читання англійською мовою. Для досягнення поставленої мети розглянемо поняття уваги, її види, а також особливості уваги учнів старшої школи.

Існує багато визначень поняття «увага». У психологічному тлумачному словнику **увага** розглядається як зосередженість діяльності суб'єкта в певний момент часу на будь-якому об'єкті – предметі, події, образі, міркуванні тощо [5]. Як результат, без уваги абсолютно неможливо виконувати цілеспрямовану діяльність, що передбачає свідоме планування, контроль, аналіз процесу діяльності, антиципацію можливих наслідків.

Серед основних видів уваги виділяють мимовільну, довільну та післядовільну [2].

**Мимовільна увага** виникає незалежно від наміру й бажання людини. Вона є первісною в процесі генетичного, історичного й індивідуального розвитку. Мимовільна увага проявляє себе, коли в оточенні людини раптово з'являється щось незвичне, цікаве або необхідне (наприклад, запеклий уболівальник ніколи не пройде повз афішу, що інформує про футбольний матч, водночас інші цю афішу навіть не помітять). При цьому мимовільна увага може бути досить стійкою і діяти стільки часу, скільки людина відчуває потребу в об'єкті уваги. Таким чином, мимовільна увага є формою зв'язку між потребою людини й предметом, який їй відповідає. При цьому про цей зв'язок сигналізують емоції [2]. У подальшому саме на основі мимовільної уваги виникає довільна увага, яка подає кращі можливості для навчання. Мимовільна увага проявляється більше в пасивній формі, а довільна – в активній.

**Довільна увага** характеризується свідомо спрямованою концентрацією людини на предметах і явищах навколишньої дійсності або на внутрішній психічній діяльності. Для підтримки довільної уваги необхідна воля і свідомий контроль. Якщо людина активізує увагу на певній діяльності, вона може

підтримувати її впродовж тривалого часу. Ознаками довільної уваги є планування дій, їх усвідомлення, концентрація на меті, розвиток самоорганізованості. З фізіологічної точки зору, довільна увага є результатом умовно-рефлекторної діяльності мозку, що має здатність контролювати непотрібні рухи та дії. Довільну увагу активує усвідомлення власних потреб і обов'язків, інтересів і бажань. У залежності від віддаленості результату й ступеня складності діяльності, висувається більше вимог до рівня довільної уваги.

**Післядовільна увага** також пов'язана з метою діяльності, але не вимагає активної зосередженості [2]. Коли людина виконує важке завдання, вона поступово звикає до труднощів, а сама діяльність може навіть приносити задоволення. При цьому увага набуває мимовільного зосередження впродовж тривалого часу й характеризується ефективною й продуктивною розумовою діяльністю.

Розглянемо особливості розвитку уваги учнів старшої школи.

Необхідно зазначити, що вміння концентрувати увагу на певних об'єктах і явищах розвивається й покращується з віком дітей. На відміну від молодшого шкільного віку, учні основної й старшої школи розвивають здатність зосереджуватись на об'єктах без використання наочних матеріалів. У них формується здатність підтримувати концентрацію уваги навіть у несприятливих умовах і володіти контролем над нею. Більш того, старшокласники вчать розподіляти й переключати увагу, що є наслідком активного розвитку логічного мислення. Проте необхідно зважати на індивідуальні відмінності концентрації уваги школярів. Різні комбінації властивостей нервової системи можуть або сприяти, або заважати оптимальному розвитку концентрації уваги. Учні, які мають сильну нервову систему, розвивають здатність до стійкої уваги, яка легко перемикається. Для учнів зі слабкою нервовою системою характерною є нестійка увага, що погано перемикається й розподіляється.

В учнів старшої школи формується інтерес до певних наук і діяльності, що зумовлює посилення вибірковості уваги. У процесі навчальної і практичної діяльності зростає роль післядовільної уваги. Це насамперед відбувається тоді, коли в процесі навчальної діяльності в учнів виникає інтерес, зникає вольове зусилля [3]. Отже, інтервал уваги, стійкість, обсяг залежать від сформованих інтересів учня і його пізнавальних потреб.

Під час навчання читання учнів старшої школи на уроках англійської мови їхня сфокусованість на матеріалі надає можливість заглибитися у цю діяльність, не відволікаючись і не звертаючи увагу на стороннє і непотрібне в цей момент часу. Як наслідок, процес читання стає максимально продуктивним: учні розуміють змістове наповнення тексту й успішно виконують завдання. З другого боку, якщо учень не здатний зосереджувати увагу на тексті, розпорошуючи її, читання зводиться до механічного відтворення слів без розуміння навіть основної ідеї тексту. Це значно погіршує результати навчання.

З огляду на означені психологічні особливості розвитку уваги учнів старшої школи до факторів, які обумовлюють підтримку стійкості уваги

старшокласників на читанні, можна віднести: 1) розуміння учнями цінності й важливості завдання, що виконується, або інформації, яка сприймається під час читання; 2) рівень складності навчального матеріалу; 3) зацікавленість темою тексту; 4) наявність інтересу до вивчення англійської мови взагалі; 5) індивідуальні особливості учнів (особливості нервової системи, когнітивний розвиток тощо). На нашу думку, врахування вчителем цих факторів під час відбору навчальних матеріалів для формування в учнів старшої школи вмінь читання сприятиме збільшенню в учнів тривалості концентрації уваги на тексті й позитивно впливатиме на навчальну успішність старшокласників.

Перспективою подальших досліджень є розробка методичних прийомів для розвитку вмінь читання, які б надали можливість вчителю підвищити інтервал уваги учнів на тексті, що сприймається.

### Література

1. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. 3-є видання, перероблене та доповнене. Київ: Видавництво Ліра-К. 2016. 608 с.
2. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: навч. посіб. 3-вид., виправ. Київ: Вища школа, 2004. 487 с.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Навч. посіб. / М.В. Артюшина, Л.М. Журавська, Л.А. Колесніченко та ін.; За заг. ред. М.В. Артюшиної. Київ: КНЕУ, 2008. 336 с.
4. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2005. 360 с.
5. Шагар В. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків, 2007. 551 с. URL: [https://library.udpu.edu.ua/library\\_files/427530.pdf](https://library.udpu.edu.ua/library_files/427530.pdf)

## ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ

Катерина РОЖКОВА

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент І. М. Каминін

*Стаття присвячена розгляду способів перекладу багатокомпонентних фінансово-економічних термінів з англійської мови на українську. Вибір способу перекладу має враховувати декілька аспектів, а саме структуру терміна та зміст терміна. В результаті проведеного перекладацького аналізу зроблено висновок, що адекватний переклад багатокомпонентного терміна вимагає застосування граматичних та лексичних трансформацій. Це дозволяє враховувати типологічні відмінності двох мов, норми мови перекладу, а також передати зміст термінологічного словосполучення.*

**Ключові слова:** *багатокомпонентний термін, фінансово-економічний термін, способи перекладу, структура терміна, лексичні та граматичні трансформації.*

*The article is devoted to the ways of translating multicomponent financial and economic terms from English into Ukrainian. The choice of the translation method*